

ПРИВРЕДНА
КОМОРА
СРБИЈЕ

eБИЛТЕН

Удружење за енергетику и енергетско рударство

III
квартал

20
18.

јул - септембар 2018.

УВОДНИК

Билтени удружења Привредне коморе Србије сектора пољопривреде, индустрије и услуга представљају тромесечне анализе економских трендова и актуелности у привреди.

Кроз билтене информишемо чланице коморског система, представнике пословне заједнице и стручне јавности о секторским и макроекономским темама, пословним и статистичким показатељима за водеће привредне гране, активностима удружења и услугама Привредне коморе Србије. Циљ је да подстакнемо представнике привреде да покретањем иницијатива усмереним на унапређење пословног амбијента утичу на креирање стабилних и одрживих услова пословања.

Очекујемо да коморски билтени допринесу бољој видљивости секторских информација, активности и подршке националне пословне асоцијације привреди, унапређењу конкурентности и јачању поверења у домаћи привредни амбијент и економију. Припремљене информације, вести и анализе објављене у билтенима креиране су у склопу заједничких активности јединственог коморског система и привреде Србије. У анализама су коришћени званични подаци домаћих и страних институција, објављени крајем сваког календарског тромесечја у години.

Сви претходно објављени билтени доступни су на сајту [Привредне коморе Србије](#).

Удружење за енергетику и енергетско рударство је гранско удружење ПКС које обједињује привредна друштва регистрована за обављање енергетских делатности према Закону о енергетици, као и делатности истраживања и експлоатације енергетских минералних ресурса, угља, нафте, природног гаса и геотермалне енергије. Удружење посебно прати области обновљивих извора енергије и енергетске ефикасности. Енергетска транзиција се одражава на пословне моделе готово свих привредних субјекта, захтевајући брже и свеобухватније промене устаљених норми рада и укључивање нових и обновљивих извора енергије у енергетске токове.

Удружење је активно укључено у процесе енергетске транзиције, базирајући активности ка потребама чланица (база прописа и стратешких документа, обука привредника за њихову имплементацију, промоција успешних примера, повезивање потенцијалних партнера, организација наступа на страним тржиштима и слично). Креирана је и база пројеката и модела финансирања. Више информација о овим и осталим актуелностима уграђено је у интернет портал zelenenergija.pks.rs, који је јединствен у региону.

Билтен Удружења за енергетику и енергетско рударство је информативно гласило ПКС по садржају прилагођено и усмерено ка пословној заједници, али и стручној јавности и осталима у циљу информисања о актуелностима у енергетском сектору Србије. Билтен, поред сталних рубрика и секторских прописа, употпуњују извештаји Националног нафтног комитета Србије.

Јелена Васић,
уредник

Петко Шишовић,
секретар

Импресум: Билтен Привредне коморе Србије; Издавач: Привредна комора Србије, Центар за стратешке анализе, аналитику, планирање и публикације, Ресавска 13-15, 11000 Београд, тел. (011) 3300-923, web: <http://www.pks.rs>, e-mail: analitika@pks.rs.

Уредник: Јелена Васић; Извршни уредник: Маја Вуковић; Редакција: Бојан Станић, Оливера Коминац, Наташа Кеџман, Петко Шишовић, Љубинко Савић, Вера Ражнатовић, Мирослав Игњатовић, Дијана Михајловић-Монтиљо, Марко Ковачевић, Кристина Ђурић, Ана Стојановић, Душан Стокић; Лектура и коректура: Служба за информисање и односе са јавношћу ПКС; Дизајн: Марија Младеновић; Компјутерска обрада: Стеван Шормаз; Маркетинг: marketing@pks.rs.

Билтени ПКС се објављују тромесечно.

Напомена: Анализе у билтенима ПКС су ауторског карактера и не одражавају нужно став Привредне коморе Србије.

с 2018. Центар за стратешке анализе, аналитику, планирање и публикације

Сва права су задржана. Ниједан део ове публикације не може бити репродукован нити смештен у систем за претраживање или трансмитован у било ком облику, електронски, механички, фотокопирањем, снимањем или на други начин, без претходне писмене дозволе издавача.

У овом броју

Активности Удружења за енергетику и енергетско рударство	4
Седнице, конференције, сајмови, пословни сусрети, презентације, семинари Вести	
Регио инфо	8
Привредна активност у делатности енергетике и енергетског рударства	10
Индустријска производња Залихе Цене Запосленост Зараде Спољна трговина Стране директне инвестиције	
Привредна активност - макроекономски осврт	15
Заступање интереса привреде – регулативе и иницијативе	18
Радне групе	
У фокусу	19
Извештај Националног нафтног комитета Србије са тржишта деривата нафте 9М 2018/9М 2017. године Увођење финансијских деривата на тржиште електричне енергије у Србији Коришћење биомасе за производњу топлотне енергије у системима даљинског грејања у Литванији Tomorrow's Leaders Symposium 2018	
Подршка привреди	22
Програми подршке пословању привреде Најбржи пут до инопартнера СЕ знак и Српски знак усаглашености – доказ безбедности нашег производа Едукација	
Методолошке напомене	25
Удружење за енергетику и енергетско рударство	26
Контакт	27

Активности Удружења за енергетику и енергетско рударство

Седнице, конференције, сајмови, пословни сусрети, презентације, семинари

Међукоморска сардања ПКС и ХГК

У Привредној комори Србије, 5. септембра 2018. године, одржан је састанак представника Сектора за енергетику и заштиту околиша Хрватске господарске коморе, Удружења за енергетику и енергетско рударство и Центра за регионалну сарадњу ПКС. Дневни ред састанка била је сарадња два удружења, планови у вези са учешћем у регионалним пројектима у гасној инфраструктури, размена информација и учешће хрватских компанија на сајму енергетике у Београду у октобру 2018. године.

Увођење финансијских деривата на тржиште електричне енергије у Србији

У организацији Удружења за енергетику и енергетско рударство ПКС и SEEPEx („See power exchange“) – берза електричне енергије, 18. септембра 2018. године у просторијама Привредне коморе Србије одржана је конференција на тему: Значај финансијских деривата за развој тржишта електричне енергије и увођење и функционисање финансијских деривата на тржишту електричне енергије у Србији. На конференцији је присуствовало 120 учесника из 47 компанија из земље и иностранства. Више информација о значају конференције у рубрици У фокусу.

Национални оквир транспарентности

У Београду је 24. јула 2018. године, у просторијама УН, одржана радионица на тему „Успостављање националног оквира транспарентности према Споразуму из Париза“. Организатор радионице је Министарство заштите животне средине у сарадњи са Програмом УН за развој – УНДП. Програм је организован уз финансијску подршку Глобалног фонда за животну средину – ГЕФ. Учесници у радионици били су представници министарстава и ПКС.

Студијска посети у Литванији - Коришћења биомасе за производњу топлотне енергије у системима даљинског грејања

У организацији УНДП Србија, у периоду од 17. до 21. септембра 2018. године у оквиру пројекта „Reducing Barriers to Accelerate the Development of Biomass Markets in Serbia“ уз подршку литванске групације „Enerstena Group“ организована је студијска посета за српске стручњаке из области коришћења биомасе за производњу топлотне енергије. Студијски боравак у Литванији обухватио је посету литванском Министарству енергетике у Виљнусу где су одржане презентације кроз које су приказани различити сегменти политике и програма коришћења биомасе у Литванији. Учесници су имали прилике да посете групацију „Enerstena Group“ где је презентован развој технологије котлова за сагоревање биомасе. Посета је настављена обиласком специјализоване лабораторије у оквиру „Enerstena Group“ где су ближе представљени поступци и методе испитивања квалитета биомасе намењене сагоревању у котловима. За стручњаке из Србије биле су организоване и посете енерганам на биомасу, од којих једна снабдева топлотном енергијом највећи комплекс стакленика у Литванији а друга је когенерацијско постројење на биомасу у систему даљинског грејања Каунаса. После обиласка енергана, учесници су посетили Институт за шумарство Литваније где су их примили, директор института и руководилац Одељења за политику шумарства у Министарству заштите животне средине Литваније који су кроз презентације и интерактивну дискусију пренели најважније информације и објаснили праксу одрживог управљања ресурсима о сектору шумарства у Литванији. После посете Институту за шумарство, обишле су се огледне плантаже дрвних

култура кратке опходње. Након тога, директор фирме „Fortex Energy“ која се бави производњом и снабдевањем дрвном сечком приредио је на шумском путу демонстрацију процеса производње дрвне сечке почев од прикупљања шумског отпада, преко манипулације трупцима и грађевином, млевења коришћењем специјалне машине па до утовара у шлепере. То је била јединствена прилика да стручњаци из Србије виде високо - механизован производни циклус дрвне сечке. Учесници студијског путовања посетили су и когенерацијско постројење фирме „Fortum Heat Klaipeda“, од 50 MW које ради на комунални отпад и снабдева топлотном енергијом град Клаипеду. Такође, учесници су посетили и котларницу на пелет фирме „Philip Morris“. У оквиру ове студијске посете, учесници су имали прилику да обиђу велику индустријску депонију лигнина у Кедаинији коју експлоатише фирма „Lignineko“. Ова фирма је развила посебну технологију намешавања лигнина са депоније лигнина и отпадне биомасе из индустрије намештаја и грађевинарства, након чега добија висококалоричну дрвну биомасу коју продаје на берзи произвођачима топлотне енергије. На овај начин остварује се двострука корист за животну средину јер се уклања нагомилани историјски отпад настао пре више деценија радом локалне фабрике скроба а такође се користе и обновљиви извори енергије. Стручњацима из Србије, студијским боравком у Литванији, омогућено је да се боље упознају са импресивним резултатима у области коришћења биомасе у тој земљи. Ови резултати су посебно релевантни за Србију јер се ради о малој земљи, са историјски посматрано прилично сличним концептом развоја система даљинског грејања и сличним ресурсима биомасе. У делегацији из Србије били су представници Одсека за обновљиве изворе енергије Министарства рударства и енергетике, Управе за шумарство и Управе за рурални развој Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, као и представници Удружења за енергетику и енергетско рударство Привредне коморе Србије.

Вести

Продужење радног века ХЕ „Ђердап“ за 40 година

Јавно предузеће „Електропривреда Србије“ и руска компанија „Силовије машини“ потписали су у Санкт Петербургу десету допуну уговора о ревитализацији агрегата ХЕ „Ђердап 1“ којом се омогућава завршетак тог значајног посла. Планирано је да пета фаза ревитализације на агрегату А2 почне у септембру 2018. године и траје до половине октобра 2019. године. Последња етапа радова на агрегату А3 и завршетак ревитализације ХЕ „Ђердап 1“ планирани су у јануару 2021. године. Капитална ревитализација ХЕ „Ђердап 1“ је веома значајан посао за енергетски систем Србије и ЕПС јер ће кроз овај посао повећати снагу агрегата за око 10 одсто и продужити радни век за 40 година. Први агрегат ХЕ „Ђердап 1“ пуштен је у рад 1970. године и у тој електрани годишње се производи више од пет милијарди kWh електричне енергије.

Испорука 20 ветрењача за ветропарк Кошава 1

Данска компанија „Vestas“ треба да испоручи 20 ветрењача V126 од по 3,45 MW за ветропарк Кошава 1, чија је изградња у близини Вршца почела у јуну 2017. године. Ветрењаче се испоручују фирми „МК-Fintel Wind“ а уговор, поред испоруке, подразумева и инсталацију и пуштање у погон ветрењача, као и дванаестогодишњи период о пружању услуга Active Output Management 4000 (AOM 4000). Почетак испоруке очекује се у четвртном кварталу 2018. године, а пуштање у рад у првом кварталу 2019. године. „Vestas“ је активан у Србији од 2008. године, а пројекат Кошава 1 је трећи на којем ради са фирмом „МК-Fintel“. Два претходна ветропарка на којима су две компаније сарађивале била су: Кула и La Piccolina који су први у Србији.

Отворени радови на топлфикацији јавних установа у Богатићу

Радови на изградњи система загревања јавних установа на даљинско грејање са бушотине ББ1 у Богатићу започели су 16. јула 2018. године. Општина Богатић једна је од три која је 2012. године, на основу тадашње студије изводљивости Министарства енергетике и заштите животне средине, ушла у избор за финансирање

топлификације јавних установа из средстава Европске уније. Годину дана касније урађена је санација бушотине ББ1 у Богатићу. Оваквим системом грејања уштеда на годишњем нивоу износиће између 12 и 18 милиона динара, а немерљив је и значај смањења загађења ваздуха. Ради се отворени прстенасти систем са подстаницама у сваком објекту, а топоводном мрежом биће обухваћене јавне установе у Богатићу. Радови се изводе по пројекту урађеном у сарадњи са стручњацима Рударско геолошког факултета у Београду. Уговор о изградњи система потписан је крајем прошле године, након чега су допремљене и топлификационе цеви. Трошкови изградње топоводне мреже износе око 120 млн динара, од чега се 75 одсто финансира из кредита, а остатак из буџета општине Богатић. Седам јавних установа у општини Богатић биће обухваћено овим системом грејања – Предшколска установа “Слава Ковић”, ОШ “Мика Митровић”, Мачванска средња школа, затим зграде Општине, Суда, Полицијска станица и Јавно комунално предузеће, што укупно представља 16.000 квадратних метара, који ће се, према плану, већ од наредне грејне сезоне загревати са бушотине ББ1. Геотермална истраживања у Мачви започета су пре више од 30 година, након чега је утврђено да хидрогеотермални потенцијал ове равнице достиже три билиона килвата електричне енергије, који је остао готово неискоришћен.

Постављање соларних аутобуских стајалишта у Опову

Реализација пројекта постављања соларних аутобуских стајалишта у Опову, поред припремних радова који обухватају демонтажу постојећих стајалишта, земљане и бетонско-армирачке радове, састоји се од испоруке, монтаже и пуштања у рад типских соларних аутобуских стајалишта. Стајалиште има носећу конструкцију од поцинкованог челика и надстрешницу. Конструкција има предвиђене носаче за ЛЕД осветљење, ознаку стајалишта и витрине за приказ информација. Димензија конструкције је 4500x2920x1800 mm и планирано је постављање: клупе са наслоном, канте за смеће, система фотонапонских панела електричне снаге 1080W, регулатора пуњења, инвертора, акумулаторске батерије, SMART BOX – централне управљачке јединице за контролу и управљање компонентама система, система видео надзора, управљачког система паметног аутобуског стајалишта са GSM комуникацијом, ЛЕД светиљке са сензором покрета, прикључнице за пуњаче мобилних телефона, WI-FI систем, система за аутоматски позив при вандалском понашању и система за позив у помоћ (тастер). Соларна аутобуска стајалишта треба да се поставе у Опову, Сефкерину, Баранди и Сакулама. Укупна вредност пројекта са ПДВ износи 4,9 млн динара, од чега локална самоуправа учествује са 20 одсто од укупне вредности пројекта.

Добит ЈП „ЕПС“ и ЕПС „Дистрибуције“ у 2017. години

Од правних лица на домаћем тржишту, „ЕПС“ је у 2017. години купио електричну енергију у вредности од 11,4 млрд динара, од чега је око 5,9 млрд динара исплаћено лиценцираним трговцима електричном енергијом, нешто више од 5 млрд динара повлашћеним произвођачима електричне енергије из обновљивих извора, док је приближно 518 млн динара потрошено на набавку електричне енергије преко берзе електричне енергије SEEREX. У оквиру „ЕПС групе“, потрошено је 219,9 млн динара за набавку електричне енергије од зависног правног лица „ЕПС Трговање“ које је регистровано у Љубљани, Словенија. На набавку електричне енергије ван Србије утрошено је 280,4 млн динара, што се у целости односи на набавку од компаније „Мјешовити холдинг Електропривреда Републике Српске“. „ЕПС“ је такође објавио појединачни ревидирани финансијски извештај свог зависног правног лица „ЕПС Дистрибуција“, оператора дистрибутивног система, у којем се наводи да је „ЕПС Дистрибуција“ у 2017. години остварила нето добит од 2,4 млрд динара.

Још један ветропарк у Србији

У Избишту се завршавају два далеководна и трафостаница чиме ниче један од најскупљих ветропаркова у Србији. Тренутно се постављају темељи за 20 ветрогенератора, а у завршној фази предвиђена је и изградња два далеководна, трафостанице и прикључно-разводног постројења, посредством којих ће се „зелена“ струја дистрибуирати у 45.000 домаћинстава. Пројекат кошта 120 млн динара, што је највећа сума, која је досада уложена у ту област у Србији. Планирано је да први килвати почну да се испоручују током 2019. године. Компанија „МК Fintel Wind“ која је основана 2007. године као заједничка компанија италијанске компаније „Fintel Energia Spa“ и компаније „МК Group“ има ветропаркове „Кула“ у близини Куле и „La Pikelina“ у близини Вршца и који производе електричну енергију за 100.000 домаћинстава.

Објављен проспекат за ИПО – упис акција од 1. августа 2018. године

Произвођач електричне енергије из обновљивих извора „Fintel Energija“, објавио је проспекат за иницијалну јавну понуду на Београдској берзи - BELEX. „Fintel Energija“ има укупно 25 млн издатих акција, и кроз ИПО нуди 6,5 млн по цени од 500 динара по акцији. Упис акција траје до 29. октобра 2018. године, а покровитељ је београдски „M&V Investments“. Према наводима у проспекту, ИПО ће се сматрати успешним ако буде продато најмање 1,5 млн акција. Пошто упис буде обављен, „Fintel Energija“ подноси захтев за укључивање свих својих акција – постојећих и оних које ће бити издате кроз ИПО – на prime listing „Београдске берзе“. „Fintel Energija“ има већинске уделе у компанијама „МК-Fintel Find“ и „МК-Fintel Wind Holding“, чији је мањински акционар спски „МК Group“. У проспекту се наводи да је „Fintel Energija“ водећи независни произвођач електричне енергије из обновљивих извора у Србији и други по величини произвођач обновљиве енергије у земљи после „Електропривреде Србије“ - ЕПС која је доминантна на тржишту. Портфолио ветропаркова „МК-Fintel Wind“ развија прву фазу ветропарка Кошава, снаге 69 MW, чија изградња је почела у јуну прошле године. Крајем фебруара 2018. године, „МК-Fintel Wind“ је саопштио да је обезбедио 81,5 млн евра кредита за завршетак прве фазе овог ветропарка. Изградња ветропарка Кошава 1, вредног 118 млн евра, требало би да буде готова до краја 2019. године. У власништву компаније „МК-Fintel Wind Holding“ су сви остали ветропаркови које граде или су изградили „Fintel Energia“ и „МК Group“ у Србији. Компаније су крајем 2015. године отвориле први ветропарк у Србији, у Кули, снаге 9,9 MW, а у октобру 2016. године и ветропарк La Piccolina, снаге 6,6 MW. У портфолију компаније „Fintel Energija“ је још седам ветропаркова у различитим фазама развоја.

Приватизација „Енергетике“ и продаја удела „Хидротехник - Хидроенергетике“

Министарство привреде расписало је позив за достављање писама о заинтересованости за приватизацију компаније „Енергетика“, која пружа услуге даљинског грејања у Крагујевцу. Рок за доставу писама о заинтересованости је најкасније до 27. августа 2018. године а треба да садржи предлог модела приватизације, као и предлог индикативне цене, инвестиционог програма, оквирног плана пословања и броја запослених које је инвеститор спреман да запосли на неодређено време. Дугови „Енергетике“ износе око 16 млрд динара (приближно 135 млн евра) и запошљава 444 радника. „Енергетика“ је међу највећим дужницима државних енергетских компанија „Србијагас“ и „Електропривреда Србије“ (ЕПС) и редовно фигурира на листама дужника које ове две компаније објављују на својим сајтовима, у складу са захтевима Међународног монетарног фонда (ММФ). Већина дугова Енергетике су стари дугови из времена када је компанија радила у оквиру бившег произвођача возила „Застава“. Крагујевац, који је иначе седиште произвођача аутомобила ФЦА Србија, има 22.000 корисника даљинског грејања, од чега је 1.000 у привреди. Министарство привреде такође је објавило и тендер за продају удела од око 70 одсто „Хидротехнике-Хидроенергетике“, предузећа за пројектовање и изградњу свих врста енергетских и хидрообјеката, као и објеката високоградње. „Хидротехника-Хидроенергетика“ која је основана 1946. године, изградила је 52 бране у Србији и иностранству, укључујући Тунис, Алжир и Либију. Ово предузеће гради и канале, цевоводе, тунеле и изводи друге радове. Пројекти у Србији укључују изградњу интерцептора за будуће постројење за прераду отпадних вода Београда у Великом Селу. Трансакциона документа се могу купити до 27. августа 2018. године, док је рок за подношење понуда 3. септембар 2018. године. Почетна цена је 1,93 млн евра, што је 100 одсто процене вредности удела од 70 одсто на дан 31. децембар 2017. године. Потребно је прилагање депозита у вредности од 193,4 хиљаде евра.

За све додатне информације о пословању у земљи и иностранству, контакте са потенцијалним пословним партнерима, учешће на сајмовима и изложбама у земљи и иностранству, учешће у активностима ПКС контактирајте **Удружење за енергетику и енергетско рударство ПКС** путем телефона **011 / 33 00 995** или на е-маил: energetika@pks.rs.

Регио инфо

Привредна
комора
Београда

„НИС ГРУПА“ у фокусу стратешке инвестиције

Нафтна индустрија Србије (НИС) је 27. јула 2018. године саопштила да је у првом полугодишту 2018. године инвестирала у развој 17,2 млрд РСД, што је 72 одсто више него у истом периоду 2017. године. Највише је инвестирано у истраживања и производњу, као и у модернизацију прерађивачких капацитета, пре свега у изградњу постројења за дубоку прераду са технологијом одложеног коксовања у Рафинерији нафте Панчево. Добит „НИС-а“ у првих шест месеци 2018. године, пре плаћања камата, пореза на добит и амортизације, износила је 24 млрд динара, што је 6 одсто више него у истом периоду претходне године. Нето добит „НИС групе“ износила је 11,5 млрд динара, а по основу пореза и других јавних прихода обавезе компаније износиле су 90,9 млрд динара, односно 17 одсто више него претходне године.

РПК
РПК Браничевског и
Подунавског управног
округа
Пожевац

„ХБИС Србија“ крупним корацима на светском тржишту

Железару Смедерево је пре две године преузела кинеска „ХБИС група“ и од тада је у фабрику уложено 158 млн евра. План за наредне две године је још 150 млн евра додатних улагања. Председник Србије је, поводом обележавања двогодишњице, обишао Железару, заједно са амбасадором Републике Кине у Србији. Већ сада се производи 1,7 млн тона челика годишње, а даљим инвестицијама планирано је да се стигне до 2,5 млн тона челика годишње. Сачуван је посао за 5.200 запослених, а у секундарним делатностима – грађевинарство, одржавање, транспорт, логистика, физичко-техничко обезбеђење, заштитна опрема, друштвена исхрана и слично, запослено је око хиљаду људи из других фирми из Смедерева и околине. Због проширења капацитета железаре, у наредним годинама очекује се запошљавање око 200 нових радника годишње. И директор „ХБИС Србија“ је похвалио добру сарадњу са локалном самоуправом и Владом републике Србије. Једини проблем није везан за рад са Кинезима, већ је последица протекционистичких мера ЕУ. До септембра би требало да се добије коначан план за изградњу индустријског парка у Смедереву. Рад железаре је добар пример, како је цео један град са околином живнуо после успешне продаје Кинезима.

Индустријски парк у Смедереву

Државни секретар у Министарству привреде, Драган Стевановић је потписао са представником покрајине Хебеј, Меморандум о разумевању, који се односи на Железару и Протокол о разумевању о изградњи индустријског парка, са кинеском фирмом Хбис. Очекује се да у наредним недељама кинески партнер упути „Мастер план“ о индустријском парку Влади Србије, где ће се прецизније знати колико ће различитих грана индустрије бити заступљено у парку. Број новозапослених, по завршетку инвестиције, биће око 20.000, што ће по важности бити значајно не само за град Смедерево, већ и за Подунавски округ и шире, за Србију. У потписаном документу су дефинисани рокови и динамика реализације. Прва фаза треба да буде завршена у наредне две године, а следећа 2021. године и 2022. године. Производиће се софистицирана опрема у машинској и електроиндустрији, грађевински материјал, зелена енергија и компоненте за ауто-индустрију.

РПК
Северобачког
управног округа
Суботица

Реконструисане две високонапонске трафо станице

У реконструкцију две високонапонске трафо станице „Суботица 1“ и „Суботица 2“, Електропривреда Србије уложила је око 3 млн евра. Приликом обиласка реконструисаних трафо станица, в.д. директора „Електропривреде Србије“ рекао је да је Град Суботица један од најважнијих индустријских центара на северу земље, те да је било неопходно да се обезбеди стабилно и сигурно напајање електричном енергијом. Суботица је један од најважнијих градова и региона и најбитнијих индустријских центара у северном делу Србије. За сваки индустријски развој је неопходно обезбедити инфраструктуру, а део тога је и напајање струјом. Трафо станица „Суботица 1“ изграђена је 1959. године и сада први пут после 59 година у потпуности модернизована, са повећаним капацитетом. На тај начин су обезбеђени услови да нови инвеститори могу да граде нове фабрике у граду и околини.

РПК
Зајечарског и Борског
управног округа
Зајечар

Кинески гигант „Зиђин Мајнинг“ победио на тендеру за РТБ Бор

На тендеру за избор стратешког партнера у „РТБ Бор“ победила је кинеска компанија „Зиђин Мајнинг“, која је дала бољу понуду од руског „Ју голда“, квалитетнији бизнис-план, а сразмерно томе од Србије тражила мањи проценат удела у власништву. Представници компаније „Зиђин Мајнинг“ су Влади Србије предложили инвестициони бизнис план у вредности 1,26 млрд долара, плус додатних 200 млн долара за решење дуга „РТБ“ из УППР. Обавезали су се и да задрже свих пет хиљада радника, а за све то тражили су 63 одсто удела у власништву. Поређења ради, бизнис план руског „Ју голда“ био је у вредности од 836 млн долара, предвиђао је да се обавезе „РТБ“ према УППР решавају у складу са тим документом – у наредних осам година – а тражили су 65 одсто власништва. Очекивања су да од 1. јануара 2019. године стратешки партнер оперативно преузме управљање, односно менаџмент „РТБ Бор“. Компанија „Зиђин Мајнинг“ један је од највећих кинеских произвођача злата, а други по величини у производњи бакра. Послује у девет земаља, запошљава 17.500 радника и прошле године била је на 22. позицији највреднијих рударских компанија у свету. Годишњи пословни приход износи 10 млрд евра.

Привредна активност у делатности енергетике и енергетског рударства

Индустријска производња

Индустријска производња у сектору рударства у првих осам месеци 2018. године смањена је за 3,8 одсто у односу на исти период 2017. године, док је у сектору прерађивачке индустрије повећана за 2,8 одсто. Производња кокса и деривата од нафте повећана је за 6,3 одсто, у експлоатацији угља смањена је за 6,1 одсто, док је у експлоатацији сирове нафте и природног гаса смањена за 3,7 одсто. С друге стране, у снабдевању електричном енергијом, гасом, паром и климатизација повећана је за 5,1 одсто.

Индекси индустријске производње, септембар 2017-август 2018. у односу на просеке претходних година

Извор: РЗС.

Залихе

У августу 2018. године у поређењу са осмим месецом 2017. године, залихе готових производа у производњи кокса и деривата нафте су смањене за 14,4 одсто, док су у експлоатацији сирове нафте и природног гаса повећане за 2,2 одсто, а у експлоатацији угља за 1,9 одсто.

Индекси залиха готових производа, септембар 2017-август 2018. у односу на просеке претходних година

Извор: РЗС.

Цене

Цене произвођача индустријских производа у сектору прерађивачке индустрије у првих осам месеци 2018. године у односу на исти период 2017. године незнатно су повећане (за 0,3 одсто), у сектору рударства за 5,5 одсто, а у сектору снабдевања електричном енергијом, гасом и паром порасле су за 1,4 одсто. Посматрајући према делатностима, цене у експлоатацији угља остале су на истом нивоу, у експлоатацији сирове нафте и природног гаса порасле су за 25,6 одсто, а у производњи кокса и деривата нафте за 12,5 одсто.

Индекси цена произвођача индустријских производа, септембар 2017-август 2018. у односу на просеке претходних година

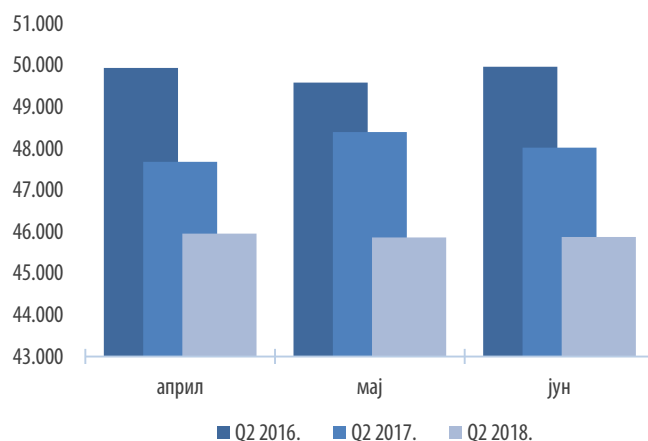

Извор: РЗС.

Запосленост

У експлоатацији угља у првој половини 2018. године регистровано је 14.187 запослених, што је ниже за 2,2 одсто у односу на исти период 2017. године, у експлоатацији сирове нафте и природног гаса регистровано је 1.300 запослених (9,1 одсто више), а у производњи кокса и деривата нафте 3.209 запослених (за 3,6 одсто мање). У сектору снабдевања електричном енергијом, гасом и паром смањен је број запослених за 5,0 одсто. Запослени у ове четири делатности чине 2,2 одсто укупне запослености у Републици Србији.

Број запослених у експлоатацији угља, сирове нафте, гаса, кокса, енергије, у правним лицима и код предузетника, други квартал 2016, 2017. и 2018. године

Извор: РЗС, прерачун Центра СААП (ПКС).

Регистрована запосленост, према делатностима КД(2010), у другом кварталу 2017. и 2018. године

	Број запослених		Индекс	Учешће у укупној запослености, у %	
	Q2 2017.	Q2 2018.	Q2 2018/ Q2 2017.	Q2 2017.	Q2 2018.
Република Србија	1.975.308	2.047.020	103,6	100,0	100,0
Експлоатација угља	14.542	14.208	97,7	0,7	0,7
Експлоатација сирове нафте и природног гаса	1.205	1.300	107,9	0,1	0,1
Производња кокса и деривата нафте	3.374	3.195	94,7	0,2	0,2
Снабдевање електричном енергијом, гасом и паром	28.904	27.192	94,1	1,5	1,3
УКУПНО	48.025	45.895	95,6	2,4	2,2

Извор: РЗС, прерачун Центра СААПП (ПКС).

Зараде

У првих седам месеци 2018. године, најнижа просечна зарада исплаћена је у експлоатацији угља и била је за 60,4 одсто већа од републичког просека. Зарада у снабдевању електричном енергијом, гасом, паром и климатизација била је за 64,2 одсто већа од просека у Републици Србији, у производњи кокса и деривата нафте за 75,3 одсто, а у експлоатацији сирове нафте и природног гаса 2,3 пута већа (забележен раст од 9,3 одсто у односу на прошлогодишњу зараду).

Зараде, јануар-јул 2018. (у динарима)

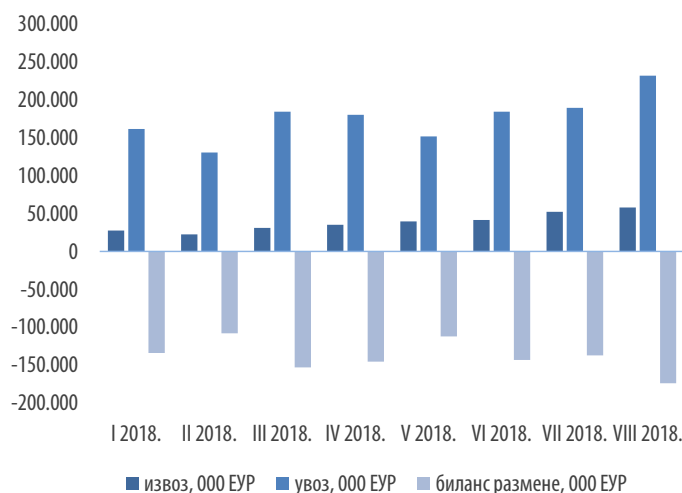

Извор: РЗС.

Спољна трговина

Према подацима РЗС, у периоду јануар-август 2018. године, извоз угља, сирове нафте, гаса, кокса, енергије износио је 306,8 млн евра, што чини 2,9 одсто укупног извоза Републике Србије. У односу на исти период 2017. године забележен је раст од 38,7 одсто. У истом периоду, увоз је достигао 1,4 млрд евра (мг раст од 17,5 одсто), што чини 10,0 одсто укупног увоза. Дефицит у спољнотрговинској размени износио је 1,1 млрд евра, уз покривеност увоза извозом од 21,7 одсто. Највише је извезено кокса и деривата нафте, и то у вредности од 249,8 млн евра. Највећи дефицит забележен је у експлоатацији сирове нафте и природног гаса (око милијарду евра).

Спољнотрговинска размена угља, сирове нафте, гаса, кокса, енергије, месечни подаци 2018. (у хиљадама евра)

Структура увоза, јануар-август 2018.

Структура извоза, јануар-август 2018.

Извор: РЗС, прерачун Центра СААПП (ПКС).

Извоз угља, сирове нафте, гаса, кокса, енергије, по земљама, јануар-август 2018. (у млн евра)

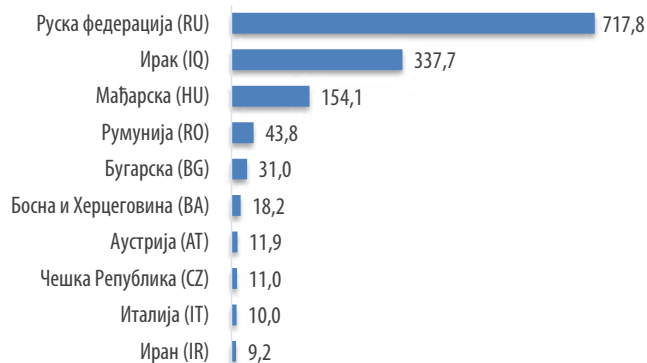
Извор: РЗС, прерачун Центра СААПП (ПКС).

Структура увоза, јануар-август 2018.

Извор: РЗС, прерачун Центра СААПП (ПКС).

Увоз угља, сирове нафте, гаса, кокса, енергије, по земљама, јануар-август 2018. (у млн евра)

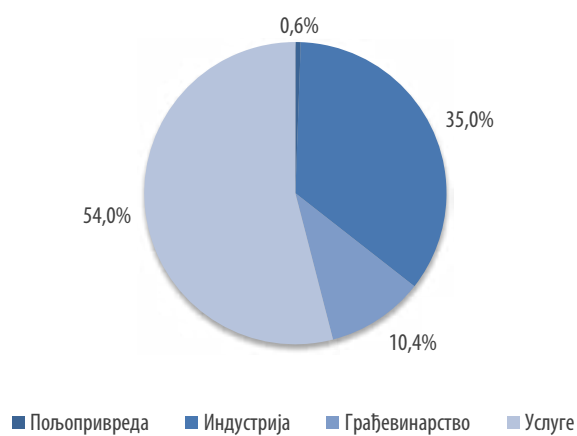

Извор: РЗС, прерачун Центра СААПП (ПКС).

Стране директне инвестиције

У другом кварталу 2018. године, укупан нето прилив СДИ у Републику Србију, по основу улагања нерезидената, износио је 639,4 млн евра. У првој половини 2018. године, према подацима Народне банке Србије, у експлоатацији сирове нафте и природног гаса, производњи кокса и деривата нафте и енергетици, остварен је нето прилив СДИ по основу улагања нерезидената од 23,4 млн евра.

Структура нето прилива СДИ, по основу улагања нерезидената, прва половина 2018. године (у %)

Извор: НБС (у складу са „Приручником за израду платног биланса и међународне инвестиционе позиције бр. 6, ММФ“).

Привредна активност - макроекономски осврт

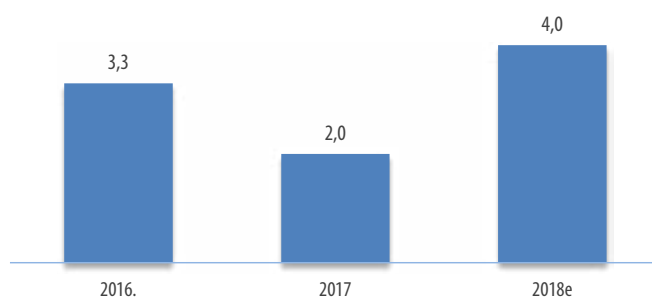
Економија коју је карактерисала стагнација раста и висока стопа незапослености, за само неколико година се трансформисала у растућу економију са ниском инфлацијом, елиминисаним фискалним дефицитом, опадајућим јавним дугом, стабилним банкарским системом и опоравком тржишта рада. Основу за одржавање и даље убрзање привредне активности треба да омогући наставак структурних реформи, као и повећање производне активности у извозно оријентисаним привредним делатностима, посебно оних које носе већу додатну вредност.

Према подацима Републичког завода за статистику, привредна активност Србије мерена **стопом реалног раста бруто домаћег производа** у другом кварталу 2018. године, у односу на исти период претходне године, износи 4,8 одсто. Народна банка Србије је ревидирала очекивану стопу раста на 4,0 одсто у односу на иницијалну пројекцију од 3,5 одсто (процена Министарства финансија за ову годину износи 4,2 одсто). Посматрано по делатностима, најзначајније стопе раста су остварене у сектору грађевинарства (22,9 одсто), сектору пољопривреде, шумарства и водопривреде (14,8 одсто) и сектору информисања и комуникација (5,9 одсто). Према најновијим прелиминарним резултатима обрачуна, привредна активност у 2017. години увећана је за 2,0 одсто реално.

Укупна **индустријска производња** је повећана за 2,7 одсто у периоду јануар - август 2018. године, у односу на исти период 2017. године. Значајан позитиван раст остварен је у сектору снабдевања електричном енергијом, гасом, паром и климатизација (5,1 одсто), док је у прерађивачкој индустрији раст износио 2,8 одсто и то највише у областима: поправке и монтаже машина и опреме (19,7 одсто), производње машина и опреме (10,4 одсто), производње намештаја (10,1 одсто) и производње осталих саобраћајних средстава (9,8 одсто). Код рударства је дошло до пада за 3,8 одсто.

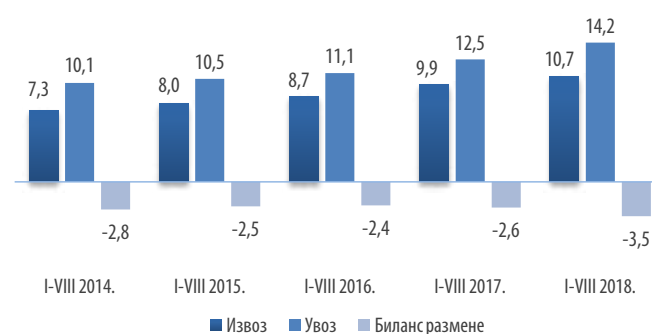
Народна банка Србије наставља да води експанзивну монетарну политику, по основу значајног смањења референтне каматне стопе, која тренутно износи 3,0 одсто. Према процени аналитичара, на актуелну монетарну политику НБС утицали су ниски инфлаторни

Реални раст БДП (у %)

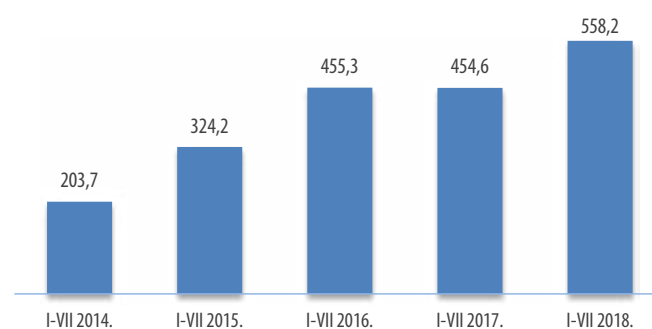
Извор: РЗС.

Спољнотрговинска робна размена (у млрд евра)

Извор: РЗС.

Суфицит у размени услуга (у млн евра)

Извор: НБС.

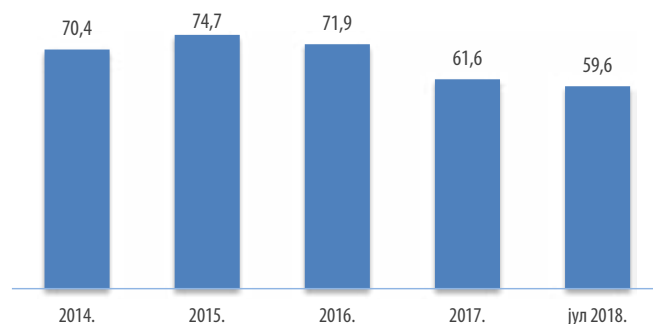
притисци, монетарна политика Европске централне банке (референтна каматна стопа у еврозони се одржава на нули), као и потреба да се монетарном политиком допринесе расту инвестиционе и привредне активности у земљи. **Међугодишња инфлација** у августу је износила 2,6 одсто и у оквиру је циља НБС који износи 3,0 одсто \pm 1,5 процентних поена. Већина аналитичара сматра да у наредном периоду не би требало да дође до пада референтне каматне стопе за додатних 25 базних поена (на потенцијалних 2,75 одсто) јер се очекује благ пораст инфлаторног притиска, а привредна активност је довољно убрзана.

Мере фискалне консолидације су оствариле позитиван резултат, изнад првобитне процене Међународног монетарног фонда. У 2017. години је остварен суфицит консолидованог буџета у износу од 1,2 одсто БДП (први пут у последњих десет година), чиме се значајно допринело смањењу потреба за задуживањем. Према подацима Министарства финансија, у периоду јануар-јул 2018. године остварен је **суфицит републичког буџета** у износу 49,1 млрд динара. Последично, јавни дуг је током 2017. године опао за десет процентних поена и износио је 61,6 процената БДП у односу на 71,9 одсто на крају 2016. године. Опадајући тренд је настављен и током првих седам месеци текуће године, па је на крају јула јавни дуг износио 59,6 одсто БДП, односно нашао се испод „мастрихтског критеријума“ од 60,0 одсто.

На позитивне макроекономске трендове реаговале су и агенције за оцену кредитног рејтинга које су током 2017. године унапредиле рејтинг Србије. Standard and Poor`s је повећао кредитни рејтинг на „BB“ са стабилним изгледом, што је исто учинила агенција Fitch Ratings. Moody`s је такође повећао кредитни рејтинг на „Ba3“ са стабилним изгледом. Овим се Србија значајно приближила инвестиционом нивоу кредитног рејтинга са циљем да се то оствари у средњем року. Агенције наводе као основу за даље унапређење кредитног рејтинга, очување макроекономске стабилности и резултата фискалне консолидације, структурне реформе (јавна предузећа, пореска управа, просвета и здравство), као и наставак процеса евроинтеграција.

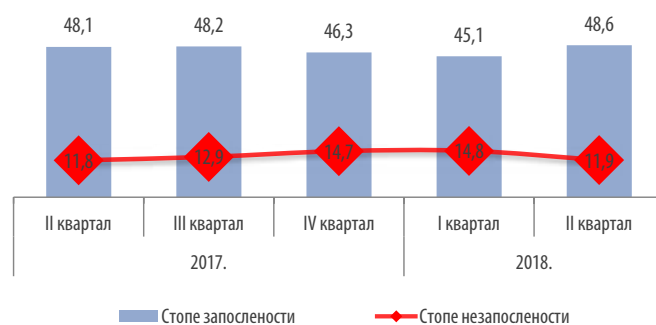
Србија је наставила регионално лидерство у привлачењу **страних директних инвестиција**, које су у 2017. години износиле 2,4 млрд евра (раст од 27,0 одсто), а позитиван тренд је настављен и у првих седам месеци 2018. године када је остварен прилив од 1,4 млрд евра. НБС очекује да ће укупан прилив у 2018. години износити 2,6 млрд евра, односно 6,6 одсто БДП и да ће бити више него довољно за покривање дефицита текућег рачуна платног биланса.

Јавни дуг Србије (централни ниво државе, у % БДП)

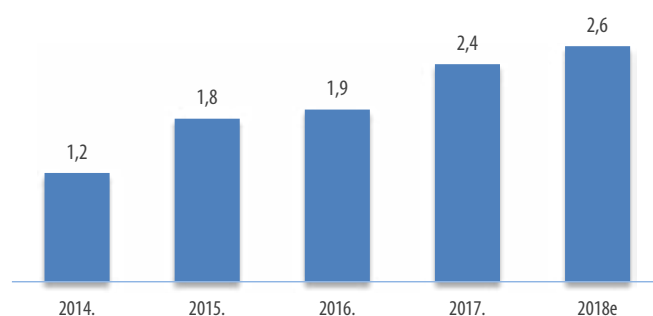
Извор: Министарство финансија.

Кретање стопе запослености/незапослености становништва старости 15 и више година, према Анкети о радној снази (у %)

Извор: РЗС.

Нето СДИ (у млрд ЕУР)

Извор: НБС.

Укупна **спољнотрговинска робна размена** Србије у периоду јануар-август 2018. године износила је 24,9 млрд евра што представља раст од 11,0 одсто у односу на исти период прошле године. Извезено је робе у вредности од 10,7 млрд евра, што представља повећање од 8,5 одсто, док је увоз робе износио 14,2 млрд евра, што представља повећање од 13,0 одсто. Дефицит спољнотрговинске робне размене износи 3,4 млрд евра, што је повећање од 30,0 одсто, чиме је покривеност увоза извозом опала на 75,8 одсто у односу на 79,0 одсто колико је покривеност износила у истом периоду прошле године. Пораст дефицита је последица, пораста цене енергената од којих је привреда Србије високо зависна, релативно јак динар у односу на кључне валуте, као и чињеница да привредни раст у значајној мери зависи од увоза материјала и производа за потребе инвестиционе активности и потрошње као компоненти БДП.

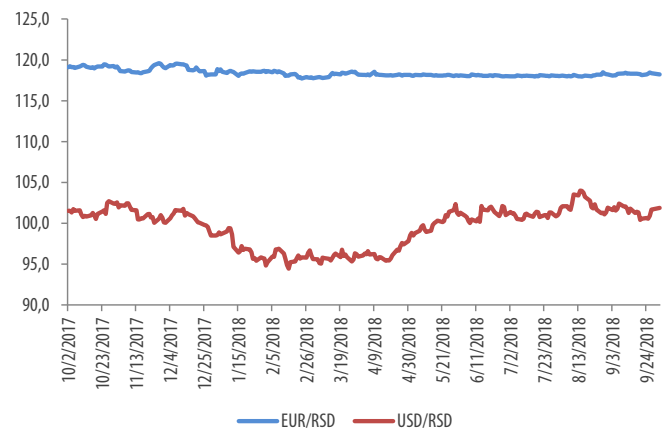
Значајан допринос одржавању релативно ниског дефицита текућег рачуна платног биланса даје **суфицит у трговини услугама** који је у првих седам месеци 2018. године износио 558,2 млн евра, у односу на 454,6 млн евра из истог периода прошле године. **Дефицит текућег рачуна платног биланса** је у прошлој години износио 5,7 одсто БДП, исти ниво се очекује и у текућој години, уз очекивања НБС да се он у средњем року смањи на ниво од око 5,0 одсто.

Према Анкети о радној снази за други квартал 2018. године, број запослених износи близу 2,9 милиона, а број незапослених 391,6 хиљада. Стопа запослености популације старости 15 и више година износи 48,6 одсто, а **стопа незапослености** 11,9 одсто (у првом кварталу износила је 14,8 одсто). **Просечна бруто зарада** исплаћена у јулу 2018. године износила је 68.029 динара, док је просечна нето зарада износила 49.202 динара. У односу на исти месец претходне године, бруто зарада је реално већа за 4,9 одсто, док је нето зарада већа за 5,4 одсто.

Према подацима НБС, међугодишња стопа раста кредитне активности у Србији је у јуну 2018. године износила 7,6 одсто (14,1 одсто по искључењу ефеката отписа и продаје НПЛ-ова). Стабилност банкарског сектора у Србији је очувана и додатно ојачана, захваљујући мерама НБС, а удео проблематичних кредита у укупним кредитима забележио је пад, на 7,8 одсто (јун 2108).

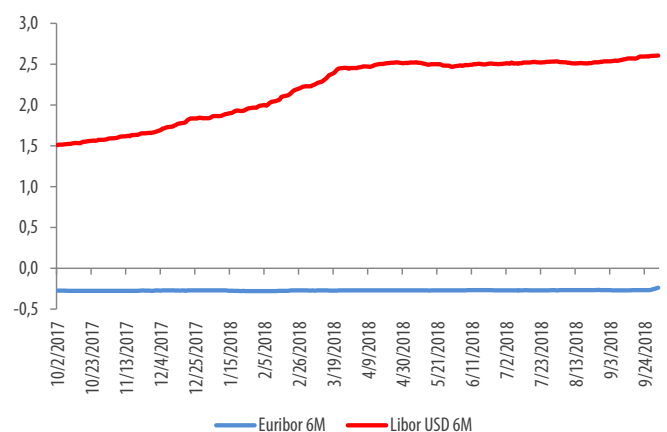
Динар је у 2017. години ојачао 4,2 одсто у односу на евро чиме је био једна од валута које су оствариле највећу апресијацију. У првих девет месеци 2018. године **просечан девизни курс** је износио 118,2427 динара за један евро, односно 99,1052 динара за један амерички долар. Народна банка наставља политику интервенција на девизном тржишту како би спречила веће дневне осцилације националне валуте.

Кретање девизних курса у последњих годину дана

Извор: Bloomberg L.P.

Кретање каматних стопа у последњих годину дана

Извор: Bloomberg L.P.

Заступање интереса привреде – регулативе и иницијативе

Радне групе

Радна група за израду Нацрта закона о изменама и допунама закона о ефикасном коришћењу енергије

У трећем тромесечју 2018. године одржана је пета седница РГ.

Радна група за спровођење CEI пројекта WASTE OIL FREE

У трећем тромесечју 2018. године одржана су два састанка РГ.

У фокусу

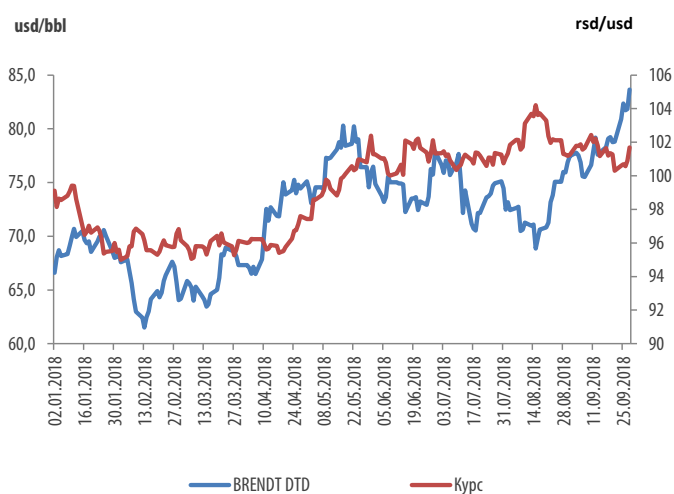
Извештај Националног нафтног комитета Србије са тржишта деривата нафте 9М 2018/9М 2017. године

Према извештају Националног нафтног комитета Србије, од 17. марта 2018. године акцизе у Србији су се повећале и тако ускладили са индексом раста потрошачких цена. Акцизе за дизел гориво су повећане за 1,64 дин/лит, акцизе на бензин за 1,60 дин/лит, а акцизе ТНГ за 1,25 дин/кг. Са изузетком краћег периода у марту, МП цене бензина су имале константан тренд раста од почетка године до краја септембра. МП цена ЕБМБ95 је за 12 динара/лит била већа на крају септембра у односу на почетак године.

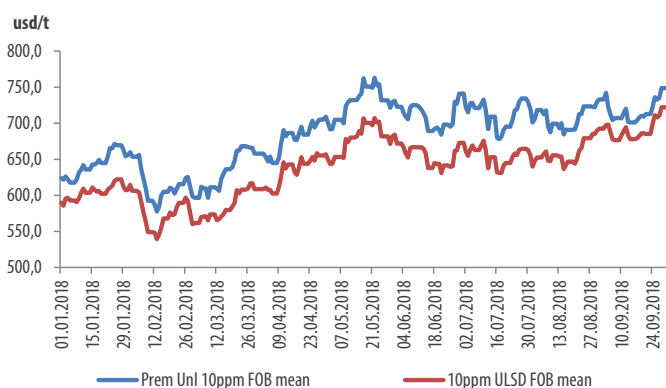
Сличан тренд на тржишту је био и са МП ценама еуродизела, а цена на крају септембра је била за око 15 динара/лит већа од цене на почетку године и достигла је 165 динара/лит.

Потрошња моторних горива у првој половини године бележи раст од 3,4 одсто, првенствено због раста потрошње дизел горива. Потрошња дизела и бензина увећава се превасходно због раста транспорта и инфраструктурних радова, док потрошња аутогаса опада због високих цена и промене структуре возног парка.

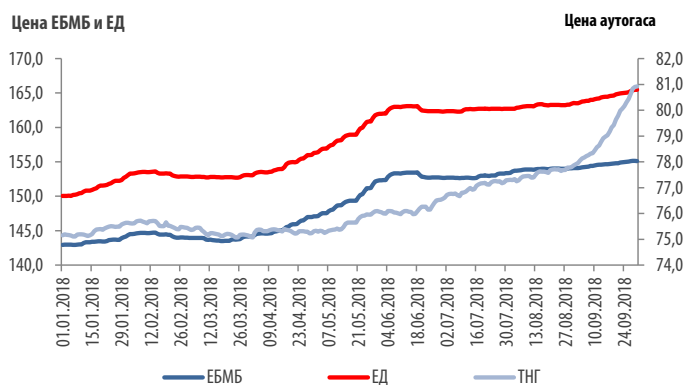
Брент и курс USD

Котација за бензин и дизел

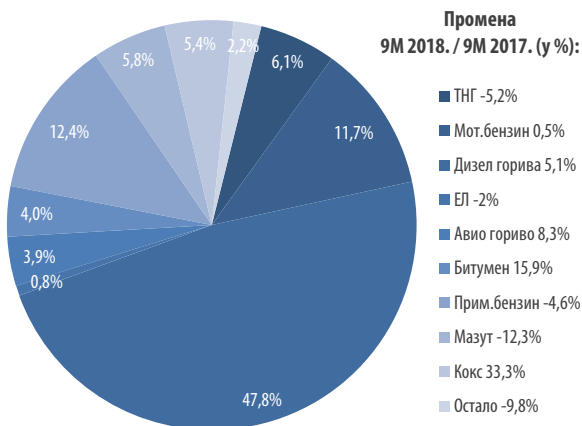
Кретање МП цена моторних горива на тржишту Србије (дин/лит)

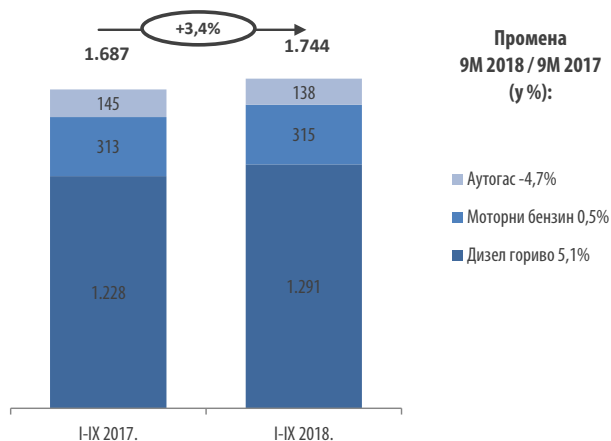
Позитиван утицај у расту сегмента дизела имају и боља пољопривредна сезона, интензивни грађевински радови, смањење сивог тржишта и инфраструктурни радови.

ТНГ – негативан утицај на потрошњу овог сегмента и даље има смањење броја возила са погоном на ТНГ и висока цена за значајним учешћем државних намета. Моторни бензини су готово на нивоу претходне године.

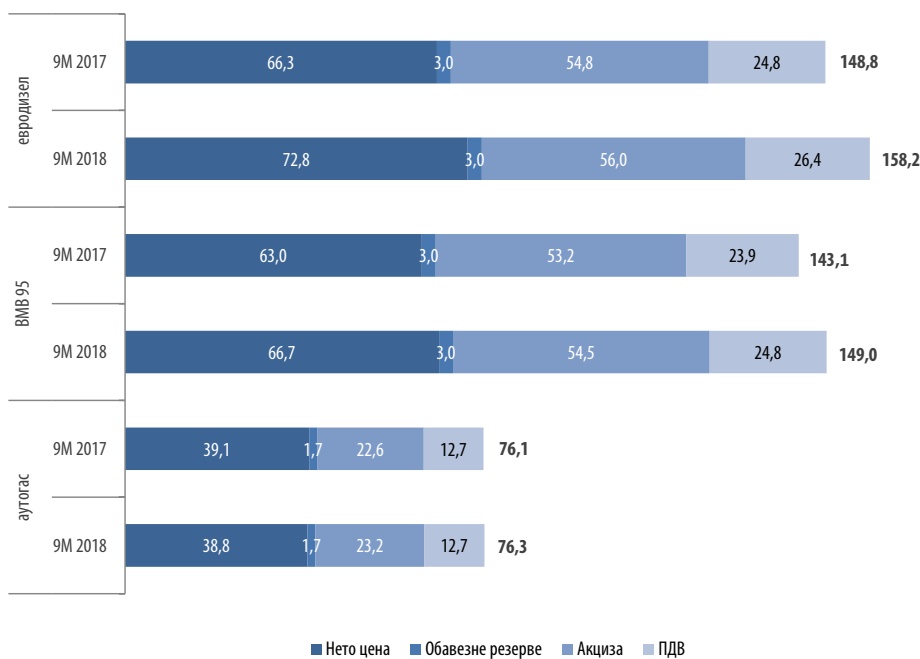
Потрошња нафтних деривата 9М 2018.
(структура у %):

Укупна потрошња моторних горива, 9М 2018/ 9М 2017.
(у млн тона)

Структура цена 9М 2018/ 9М 2017. (дин/лит)

Извор: Национални нафтни комитет Србије – Светског нафтног савета (WPC World Petroleum Council).

Увођење финансијских деривата на тржиште електричне енергије у Србији

У организацији Удружења за енергетику и енергетско рударство ПКС и SEEPEX (See power exchange) - берза електричне енергије, 18. септембра 2018. године у просторијама Привредне коморе Србије одржана је конференција на тему: значај финансијских деривата за развој тржишта електричне енергије и увођење и функционисање финансијских деривата на тржишту електричне енергије у Србији. На конференцији је присуствовало 120 учесника из 47 компанија из земље и иностранства и то, прозвођача електричне енергије, затим компанија које се баве трговином електричне енергије, снабдевача, индустријских потрошача, финансијских институција, брокерских компанија уз присуство учесника из банкарског сектора. Такође, били су присутни и представници Народне банке Србије, Комисије за хартије од вредности, Централног регистра хартија од вредности, Министарства рударства и енергетике, као и Агенције за енергетику Републике Србије.

Увођењем финансијских деривата значајно би се унапредио инвестициони оквир, не само у енергетском сектору, већ и у целокупној српској економији, с обзиром на то да ће се на тај начин обезбедити референтна цена, а истовремено и предвиђање кретања цена електричне енергије на велепродајном тржишту у дужем периоду. Фјучерси су нов продукт који даје савремену перспективу трговине на велепродајном тржишту електричне енергије. Имплементација и увођење финансијских деривата на тржишту Републике Србије предвиђена је за први квартал 2019. године. Европска енергетска берза - EEX (European Energy Exchange) ће у почетку увести базне недељне, месечне, кварталне и годишње фјучерсе за тржиште Србије. Финансијско поравнање ће се вршити у односу на референтну цену у Србији, коју објављује SEEPEX. Комплетан извештај доступан је на линку: <http://seepex-spot.rs/sr/novosti/18-9-2018-radionica-uvodjenje-finansijskih-derivata-na-trzistu-el-energije-u-srbiji>

Коришћење биомасе за производњу топлотне енергије у системима даљинског грејања у Литванији

Као чланица Европске уније, Литванија је на основу Директиве о промоцији обновљивих извора енергије (ОИЕ) 2009/28/ЕС добила циљ да до 2020. године повећа удео на 23 одсто у бруто финалној потрошњи енергије (БФПЕ). Постављени циљ је достигнут и превазиђен још 2015. године, када је Литванија достигла учешће ОИЕ (обновљиви извори енергије) у БФПЕ од 25,86 одсто. Овај успех постигнут је захваљујући отварању тржишта топлотне енергије и биомасе (углавном шумске) што је омогућило и масовни прелазак система даљинског грејања са природног гаса на биомасу.

У Литванији СДГ (систем даљинског грејања) чине 49 јавних и 40 независних снабдевача који обезбеђују 55 одсто енергије за грејање становништва. Систем за дистрибуцију топлотне енергије је у јавном власништву а снабдевање топлотном енергијом врше и јавни и независни снабдевачи на основу уговора који се добијају на месечним аукцијама за продају топлотне енергије које организује сваки град који поседује мрежу за дистрибуцију топлотне енергије. Вршну потрошњу подмирују јавни снабдевачи користећи природни гас као резервно гориво. Влада Литваније је у програму преласка система даљинског грејања на биомасу, који је усвојен 2012. године, поставила циљ од 60 одсто учешћа биомасе у СДГ у 2020. години, а већ у 2017. години учешће биомасе у СДГ било је 69 одсто, односно 655.000 toe (tonne of oil equivalent – тона еквивалентне нафте) годишње. Пројекције говоре да ће у 2020. години учешће биомасе у СДГ бити чак 80 одсто. Поред даљинског грејања масовни прелазак на биомасу извршен је и у сектору индустрије где тренутна потрошња износи 120.000 toe.

Све ово било је праћено опсежном модернизацијом и применом мера енергетске ефикасности како на страни СДГ тако и на страни потрошача. Пројекти су финансирани ис структурних фондова ЕУ и приватног капитала. С обзиром на значајно нижу цену биомасе у односу на природни гас, Литванија на годишњем нивоу остварује уштеде од око 205 млн евра у СДГ и око 38 млн евра у индустријском сектору. Преласком на биомасу у СДГ цене грејања и потрошне топле воде за потрошаче смањене су у опсегу од 35 до 50 одсто. Прелазак на масовно коришћење биомасе захтевао је значајно повећање, иначе доброг система управљања шумама, као и развој динамичног и транспарентног тржишта биомасе и топлотне енергије.

Годишњи обрт сектора енергетске биомасе у Литванији износи 300 млн евра. Сектор запошљава око 7.500 радника од чега 6.000 у локалним заједницама. Очекује се да ће укупан број запослених у сектору до 2020. године

достигнути 10.000. Да би систем аукција топлотне енергије могао редовно и транспарентно да функционише било је потребно успоставити транспарентну берзу биомасе – „Baltpool“ преко које произвођачи топлотне енергије за СДГ и индустрију набављају биомасу. Студијским боравком у Литванији омогућено је стручњацима из Србије да се боље упознају са импресивним резултатима у области коришћења биомасе у овој земљи. Ови резултати су посебно релевантни за Србију јер се ради о малој земљи, са историјски посматрано прилично сличним концептом развоја СДГ и сличним ресурсима биомасе. Студијска посета је реализована у оквиру пројекта Смањење баријера за урбани развој тржишта биомасе у Србији. Организатор студијског путовања био је УНДП Србија, имплементациона агенција пројекта. Комплетан извештај са студијског путовања доступан је на линку: <http://biomasa.undp.org.rs/?p=2606>

Tomorrow's Leaders Symposium 2018

У организацији Комитета младих Националног комитета Србије, 17. септембра 2018. године у Београду одржан је Трећи међународни симпозијум младих Светског нафтног савета. Симпозијум је успостављен под покровитељством Светског нафтног савета (World Petroleum Council) који се бави младим професионалцима активним у индустрији нафте и гаса. Успостављен је као форум за размену мишљења о индустријским изазовима међу различитим генерацијама у мрежи заинтересованих страна нафтне и гасне индустрије. Симпозијум је покренут у Лондону 2014. године, након чега је уследио догађај у Будимпешти 2015. године. Ове године у Београду одржан је трећи по реду Симпозијум младих под слоганом: DOWNSTREAM LANDSCAPE TRANSFORMATION. Симпозијум је отворио председник Нафтног савета Србије, и потпредседник Извршног одбора WPC-а, председавајући програмског одбора Светског конгреса Светског нафтног савета и председавајући Шпанског комитета Светског нафтног савета. Трећем симпозијуму присуствовало је више од 70 учесника из Србије, Руске Федерације, Мађарске, Ирана, Шпаније, Гане, Швајцарске, Турске, Пољске, Омана, Француске, Велике Британије, Хрватске и Босне и Херцеговине. Више о симпозијуму доступно је на сајту ННКС WPC: <https://www.wpcserbia.rs/youth-council/wpctls2018/> и <https://www.wpcserbia.rs/tomorrows-leaders-symposium-gallery-2018/>

Подршка привреди

Програми подршке пословању привреде

Актуелни конкурси за иновативне компаније

I ПРОГРАМ САРАДЊЕ НАУКЕ И ПРИВРЕДЕ

Програм сарадње науке и привреде (*Collaborative Grant Scheme for R&D Organizations and Private Sector Enterprises*) спроводи Фонд за иновациону делатност.

Циљ Програма сарадње науке и привреде је да унапреди индустријска истраживања, подстичући предузећа из приватног сектора и јавне научноистраживачке организације да спроводе заједничке пројекте из области истраживања и развоја са идејом да креирају нове или унапреде постојеће комерцијално исплативе производе и услуге, као и иновативне технологије са значајним утицајем на будући развој и тржишним потенцијалом. Висина износа финансирања: до 300.000 евра, односно до 70% укупно одобреног буџета пројекта најмање 30% обезбеђује подносилац пријаве из других приватних извора независних од Фонда.

Услови за конкурисање: Конзорцијум сачињен од најмање једног микро, малог или средњег привредног друштва и најмање једне јавне научно-истраживачке институције које испуњавају услове прописане Приручником Програма сарадње науке и привреде; Конзорцијум може имати највише пет чланица.

Област/сектор: пројекат може доћи из било које области науке и технологије и било ког индустријског сектора.
Време реализације пројекта: до 24 месеца

Јавни позив је отворен **од 3. октобра до 28. децембра 2018. године у 15h.**

II ИНОВАЦИОНИ ВАУЧЕРИ

Програм иновационих ваучера спроводи Фонд за иновациону делатност, а укупан износ опредељених средстава износи 48.000.000,00 динара.

Иновациони ваучери представљају једноставан финансијски подстицај који омогућава малим и средњим предузећима да, користећи услуге научноистраживачког сектора, подигну ниво иновативности својих производа и постану конкурентнија на тржишту.

Циљеви Програма иновационих ваучера су: да се мала и средња предузећа (МСП) из приватног сектора подстакну да користе услуге научноистраживачких институција како би побољшали своје производе, процесе, вештине и услуге, и тако унапредили своју укупну конкурентност; да се поспешу успостављање веза и сарадње између МСП из приватног сектора, с једне стране и научноистраживачких институција, са друге стране, а све у корист развоја привреде Србије.

Висина износа финансирања:

- до 800.000 динара, односно 80% укупних трошкова услуге, не укључујући порез на додату вредност (ПДВ),
- најмање 20% обезбеђује подносилац пријаве из других извора независно од Фонда.

Једном подносиоцу пријаве могу бити одобрена највише два иновациона ваучера, у укупном максималном износу од 1.200.000,00 динара.

Услови за учешће у Програму

Подносиоци пријава који кумулативно испуњавају услове подобни су за пријаву за Програм:

- Правна лица основана у складу са важећим Законом о привредним друштвима и регистрована у Агенцији за привредне регистре Републике Србије;
- Привредна друштва разврстана као микро, мала или средња у складу са важећим Законом о рачуноводству;
- Привредна друштва у већинском приватном власништву.

Подносиоци пријава који испуњавају наведене услове подносе пријаву за добијање иновационог ваучера за коришћење услуга јавних и свих осталих акредитованих научноистраживачких организација: универзитета, факултета, института и иновационих центара и других акредитованих научноистраживачких организација у Србији, укључујући и оне у приватном власништву.

Услуге које се финансирају Програмом

Иновациони ваучери могу да се користе за трансфер научних, технолошких или иновативних услуга које су нове за подносиоца пријаве, односно за решавање неког техничког/технолошког проблема које подносилац пријаве одреди. Подршка кроз иновациони ваучер може да се одобри за следеће услуге: Развој нових или побољшање постојећих производа (у односу на функције и квалитет), процеса или услуга; Доказ концепта; Студија изводљивости; Производња лабораторијског прототипа; Израда демонстрационог прототипа; Различити видови испитивања (у лабораторији, у пилот постројењу); Валидација технологије; Валидација нових или побољшаних производа, процеса или услуга; Саветодавне услуге у вези са иновационом делатношћу; Развој и увођење посебног софтвера за производ или процес (у оквиру развоја производа); Специфичне обуке у вези са развојем технолошких решења (за ове сврхе може се користити највише 20% вредности иновационог ваучера).

Пријава за иновационе ваучере је **од 3. октобра 2018. године до утрошка одређених средстава.**

За додатне информације контактирајте **Центар за подршку инвестицијама и ЈПП ПКС** путем телефона 011 / 41 49 444 или нам пишите на имејл: investicije@pks.rs.

Додатне информације о актуелним програмима подршке пронаћи ћете на интернет странама:

[Развојне агенције Србије \(РАС\)](#)

[Фонда за развој](#)

[Министарства привреде](#)

[Агенције за осигурање и финансирање извоза](#)

[Националне служба за запошљавање](#)

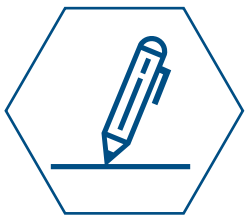
Најбржи пут до инопартнера

Привредна комора Србије је члан [Европске мреже предузетништва](#) и координатор Конзорцијума ЕЕН мреже у Србији. Услуге ЕЕН мреже су превасходно намењене малим и средњим предузећима као сервис када је у питању интернационализација пословања. Европска мрежа предузетништва има за циљ да предузећа лакше и брже пронађу партнере у иностранству кроз бесплатне услуге претраге [Базе пословне сарадње](#) и учешћа на међународним [пословним сусретима](#) и [пословним мисијама](#).

СЕ знак и Српски знак усаглашености – доказ безбедности вашег производа

Привредна комора Србије је покренула јединствену апликацију о [СЕ знак](#), који означава да производ задовољава битне захтеве у погледу безбедности и здравља корисника, захтеве заштите имовине и заштите животне средине. За све додатне информације о производима који подлежу СЕ означавању и попуњавање упитника којим можете проверити да ли се на ваш производ односи одређена ЕУ Директива заснована на новом приступу и/или одговарајући домаћи пропис посетите следећи линк: [СЕ знак](#).

Едукација

Центар за едукацију и стручно образовање (ЦЕСО) Привредне коморе Србије привредницима омогућава савремену и континуирану пословну едукацију. Унапређење постојећих и стицање нових знања, вештина и компетенција, као и непрекидан лични и професионални развој, део су мисије ЦЕСО у афирмисању концепта целоживотног учења. Програми семинара и едукација се могу преузети на следећем линку: [ПКС едукација*](#).

* Линк: www.pks/edukacija.

Методолошке напомене

Енергетика и енергетско рударство, према КД(2010), обухвата области делатности: Експлоатација угља, Експлоатација сирове нафте и природног гаса, Производња кокса и деривата нафте, Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација.

Републички завод за статистику почев од 2018. године просечне зараде рачуна на основу података из евиденције Пореске управе. Истраживање о зарадама заснива се на подацима из обрасца Пореске пријаве за порез по одбитку (образац ППП-ПД). Просечне зараде израчунавају се на основу износа обрачунатих зарада за извештајни месец и броја запослених који је изражен еквивалентом пуног радног времена (full-time equivalent – FTE). Обухваћене су све категорије запослених за које су послодавци, тј. пословни субјекти, Пореској управи доставили електронски попуњен образац пореске пријаве ППП-ПД са обрачунатим зарадама. Републички завод за статистику од 1999. године не располаже појединим подацима за АП Косово и Метохија, тако да они нису садржани у обухвату података за Републику Србију (укупно).

Према Закону о рачуноводству („Службени гласник РС” бр. 62/2013) правна лица су разврстана на велика, средња, мала и микро привредна друштва. Величина је утврђена према критеријумима за разврставање правних лица који су прописани Законом, и то: просечном броју запослених, пословном приходу и просечној вредности пословне имовине (два од три наведена критеријума одређује величину). За потребе анализе у овом билтену, према објављеним проценама Републичког завода за статистику, правна лица према величини разврстана су у складу са међународним препорукама и стандардима (према Евростат методологији и препоруци Европске комисије, 2003/361/ЕС), на основу броја запослених. Републички завод за статистику од 1999. године не располаже појединим подацима за АП Косово и Метохија, тако да они нису садржани у обухвату података за Републику Србију (укупно). Базе података о броју привредних субјеката, броју запослених и промету успостављене су на основу завршних рачуна правних лица (Агенција за привредне регистре), а број предузетника и број запослених код предузетника на основу података Пореске управе.

Неке вредности, приказане у билтену, заокружене су на милионе или милијарде, са једним децималним местом, стога укупне вредности (сумари) се не слажу увек са збиром појединачних података, с обзиром на то да су коришћени незаокружени бројеви (што даје прецизније податке).

Коришћене скраћенице

БДП	Бруто домаћи производ	АРС	Анкета о радној снази
БДВ	Бруто додата вредност	ЕУ (28)	Европска унија коју чини 28 држава чланица
СДИ	Стране директне инвестиције	ЦЕФТА	Централноевропски споразум о слободној трговини
КД (2010)	Класификација делатности	ЗНД	Заједница независних држава
СМТК	Стандардна међународна трговинска класификација	РСД	Српски динар
ПДВ	Порез на додату вредност	ЕУР	Евро
∅	Просек периода	УСД	Амерички долар
		САД	Сједињене Америчке Државе

Извори података: Републички завод за статистику (РЗС), Народна банка Србије (НБС), Агенција за привредне регистре (АПР), Привредна комора Србије (ПКС), Управа царина (УЦ), Министарство финансија (МФ), Пореска управа (ПУ), Завод за статистику Европске уније (Eurostat), Чикашка продуктна берза (СМЕ), Bloomberg L.P, Међународни трговински центар (ICT TradeMap), Европска централна банка (ЕЦБ), Међународни монетарни фонд (ММФ).

Девизни курсеви: Сви прерачуни у билтену су извршени према следећим просечним средњим курсевима Народне банке Србије:

Период:	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.		
							I квартал	II квартал	III квартал
EUR/RSD	113,1277	113,1369	117,3060	120,7328	123,1179	121,3367	118,4251	118,1712	118,1386
USD/RSD	88,1169	85,1730	88,5408	108,8543	111,2903	107,4987	96,3415	99,2224	101,5888

Извор: НБС.

Одрицање од одговорности: Подаци су подложни изменама у складу са променама званичних извора података. Информације у овом извештају су дате у сврху општег информисања и не могу бити замена за економски савет, нити се њиховим објављивањем ствара било каква обавеза за Привредну комору Србије. Умножавање и дистрибуирање билтена и делова дозвољено је уколико се наведе извор и копија достави Привредној комори Србије на: analitika@pks.rs.

Удружење за енергетику и енергетско рударство

Заступа и штити интересе чланица на националном нивоу кроз:

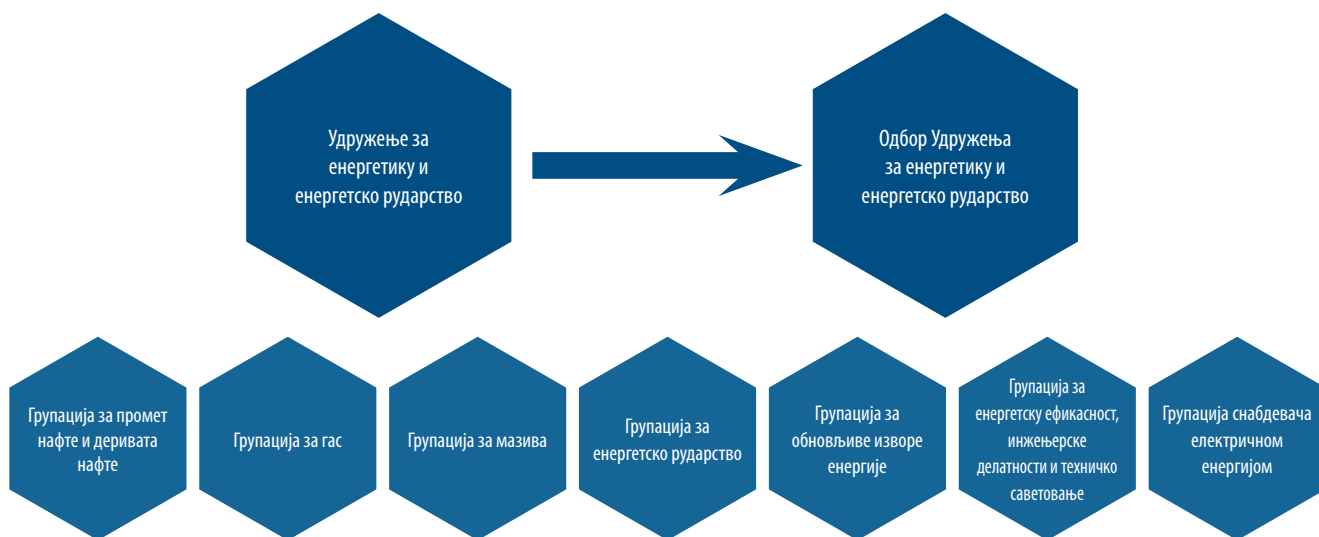
- предлагање нових прописа, предлагање измена и допуна постојећих законских и техничких прописа и анализу ефеката примене у пракси
- активно учешће у радним групама министарстава за израду закона и других прописа, секторски политика и националних планова
- организовање јавних расправа нацрта закона и секторских политика
- Води сталну комуникацију са предузећима и прати њихов рад кроз:
- одржавање седница Одбора и Групација
- пружању помоћи у тумачењу постојећих прописа и припрема за спровођење нових
- међусобно повезивање и сарадњу предузећа, повезивање са потенцијалним партнерима и инвеститорима у земљи, земљама ЦЕФТА региона и света
- информисање чланица о актуелностима из области енергетике и рударства
- праћење кретања цена енергената и енергије
- Сарађује са надлежним министарствима и другим државним институцијама од значаја за рад својих чланица, реализацију и достизање планираних
- циљева, обезбеђење и поуздано снабдевање потребним енергентима и енергијом и одрживи развој сектора
- Прати остварења енергетског биланса и предлаже мере за његово остварење
- Анализира тржишта енергената и енергије у Србији, ЦЕФТА региону и ЕУ и израђује специјалистичке извештаје и студије
- Јача партнерство и сарадњу са институцијама ЕУ, Енергетске заједнице ЈИ Европе и Европске енергетске заједнице, финансијским институцијама у земљи и иностранству, фондовима и другим међународним економским организацијама, асоцијацијама и институцијама
- Ради на усаглашавању са законодавством ЕУ и учествује у преношењу директива, техничких прописа и стандарда ЕУ у одговарајуће националне
- прописе
- Организује едукације, обуке и друге видове стручних усавршавања
- Повезује факултете и институте са привредом и трансферује знања и технологије, заједнички организује домаће и међународне конгресе, симпозијуме, стручне скупове, семинаре и специјализоване конференције
- Сарађује на пројектима енергетике у оквиру међурегионалне сарадње, Дунавске стратегије и другим пројектима ЕУ

У оквиру Удружења активне су следеће групације:

- Групација за промет нафте и деривата нафте
- Групација за гас
- Групација за мазива
- Групација за енергетско рударство
- Групација за обновљиве изворе енергије
- Групација за енергетску ефикасност, инжењерске делатности и техничко саветовање
- Групација снабдевача електричном енергијом

У плану је конституисање Групације произвођача енергије.

Удружење успешно сарађује Светским нафтним саветом (WPC). WPC је посвећен примени научних достигнућа у индустрији нафте и гаса, трансферу технологија и коришћењу светских нафтних ресурса за добробит свих. Светски нафтни савет чине Национални комитети више од 70 земаља чланица УН, са пет континента и које производе преко 95 одсто светске нафте и гаса. WPC окупља подједнако чланице ОПЕК-а као и земље нечланице, националне нафтне компаније и приватне нафтне компаније. Свака земља има национални комитет састављен од представника индустрије нафте и гаса, универзитета и истраживачких институција и државних органа.

Контакт

Привредна комора Србије
Ресавска 13-15
11000 Београд

T: 0800 808 809

www.pks.rs
E: bis@pks.rs

#PKS
@Privrednakomora

Удружење за енергетику
и енергетско рударство
Петко Шишовић, секретар

T: (+381 11) 33 00 995

E: energetika@pks.rs
industrija@pks.rs

PKS еБилтени се објављују тромесечно и дистрибуирају свим чланицама PKS, у складу са организацијом рада стручних служби Привредне коморе Србије. Оглашавање у PKS еБилтенима и достављање материјала уз податке о фирми (назив предузећа, адреса, контакт телефон и ПИБ) могуће је путем имејлова: analitika@pks.rs или bis@pks.rs, као и позивом на број **0800 808 809**. Понуда за оглашавање у PKS еБилтену ће вам бити достављена мејлом. Више информација на страни: www.pks.rs/oglasavanjePKSeBilten.